

ELS orígens del CEL'H (1983-1993)

Jaume Botey Vallès

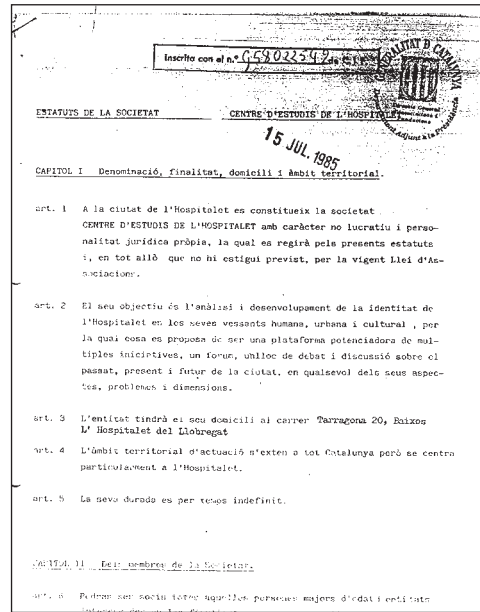
Soci fundador i primer president del CEL'H

El Centre d'Estudis de l'Hospitalet va néixer oficialment el 12 d'abril de 1984 en un acte al Centre Catòlic a càrrec de Joan Camós, Casimir Martí i Jaume Botey. Era el punt d'arribada d'un procés de quasi un any. Però era també el punt de partida d'un camí de vint-i-cinc anys... i molts més.

Els tres vam insistir que l'objectiu més important de la nova entitat era ajudar a crear identitat de ciutat, i que ens preocuparíem de tot allò que ho afavorís: de la història llunyana i de la recent, de la immigració i de la cohesió social, de la ciutat de les fàbriques i de la ciutat de les persones, de l'Hospitalet en el context proper i de l'Hospitalet en el conjunt de Catalunya, de la cultura i les festes, de la vida associativa, del que quedava de l'antic l'Hospitalet rural, de la ciutat de Puig i Gairalt i del nou urbanisme, etc. Es tractava de divulgar o de crear, si no n'hi havia, instruments de coneixement del medi i posar-los a l'abast dels que hi vivim i ho vulguin conèixer, de les entitats, especialment de les escoles. Volíem una entitat plural en tots els aspectes, ideològicament, políticament, per edats i procedències, i nivells socials. Tot el contrari de fer la competència a ningú, es tractava d'ajudar a tothom.

El punt d'arrencada havia estat, com en tantes coses semblants, una conversa fortuïta amb un membre del GAT (Grup d'Acció Teatral), el Pere Piñol. «*L'Hospitalet només el coneixen per desgràcies i com a apèndix de Barcelona. Hauríem de fer alguna cosa que donés a conèixer els aspectes positius, que facilités la identitat, un aglutinant...*» Immediatament s'hi varen afegir Joan Camós, Joan Casas, Carme Arranz, Joan Egea, Juliana Joaniquet, Ferran Navarro, M. Pilar Massana, Francisco José Basilio. Aviat vam tenir dibuixada la casa a grans trets. Aquell primer grup promotor bullia d'idees i de ganes.

Però pensar en els detalls, definir la proposta en concret, cridar més persones, crear consens, buscar els primers recursos, definir el tipus d'estudis i les publicacions, etc., ens va costar quasi un any. Durant aquest any, el 1983, vam fer quasi una reunió setmanal. Les tinc apuntades a l'agenda (15 i 29 de setembre; 6, 13, 20 i 26 d'octubre; 3, 9, 16 i 25 de novembre; 7, 14, 20 i 27 de desembre; 4, 9, 11, 18, 20, 23 i 24 de gener...) fins al 12 d'abril del 1984, totes a casa de Pere Piñol.

A dalt, foto del primer pis del carrer Major, 57, on es va instal·lar la primera seu del CEL'H, la seu que apareix als primers Estatuts, reproduïts a la dreta. (Fot. EF i arxiu)

Poques reunions després de començar, a l'octubre, ja posàvem per escrit:

«De moment només comptem amb la hipòtesi de la necessitat sentida i amb l'altra hipòtesi d'un col·lectiu interessat. Però estem pensant en una "Associació d'Amics de la Ciutat" o amb un Centre d'elaboració d'estudis? Si pretenem els dos objectius, quin és el prioritari? Quin percentatge de recursos dedicarem a cada un? Amb quins recursos econòmics podem comptar? Quina forma legal o organitzativa creiem millor?»

Pocs dies després, en un altre document, precisem més. Pel seu valor històric, crec que val la pena transcriure'n els fragments més significatius.

«Donada la poca consciència de ciutat que hi ha a l'Hospitalet, el greu dèficit d'estudis sobre la nostra realitat, la dificultat per elaborar noves propostes; donada també la crisi actual de Vida Associativa, en part a causa de la falta d'instruments teòrics, i el convenciment de l'existència d'un ample col·lectiu disposat a treballar en aquesta direcció, es proposa:

1. La creació d'una institució amb l'objectiu fonamental de generar documentació sobre l'Hospitalet. Hauria de ser:

- *Un centre d'estudis, de recerca o d'investigació, un instrument aglutinant de professionals de la ciutat que creguin convenient ampliar el camp de la seva feina projectant-se per la ciutat. Utilitzem la paraula "professionals" en el sentit més ample, referint-nos a professions liberals, a responsables dels sectors econòmics, o a tota aquella altra persona que cregui que pot col·laborar. Es tracta de promoure estudis, coordinar estudiosos i suscitar l'interès per l'Hospitalet entre els universitaris.*

• Un centre de difusió dels resultats d'aquests estudis, oferint la documentació resultant al conjunt de la ciutat. Des d'aquesta perspectiva, aquesta Associació s'assemblaria més a una "Associació d'amics de la ciutat", ja que els seus objectius prioritaris serien la convocatòria del debat públic entorn de temes d'interès ciutadà a través de fòrums, cursos o seminaris; publicacions; fer-se ressò a l'Hospitalet de debats de caràcter general que afectin la ciutat; presència als mitjans de comunicació, etc.

2. Aquesta entitat –Centre d'Estudis, Associació d'Amics de la Ciutat– es caracteritzarà per la seva independència política i volem que hi participi el ventall polític més ample possible de personalitats i col·lectius de la ciutat.

3. El tema comú i prioritari i l'àmbit d'actuació d'aquesta institució serà l'Hospitalet. En funció d'aquest objecte es definiran els estudis, actuacions i centres d'interès de la seva actuació. Genèricament, però, tot allò que ajudi a interpretar el passat i el present i col·labori a dissenyar un nou model de ciutat, interessarà la institució, p. ex., aspectes històrics, de planejament urbanístic, model cultural i problemàtica d'integració de la immigració, repercussió de la crisi econòmica, futur industrial, planejament de serveis bàsics (ensenyament, sanitat, esports, transport...).

4. Aspectes organitzatius: cal definir tant el projecte econòmic com la forma legal en què cal bastir-se.»

Vam pensar en una fundació, però ens va semblar una fórmula poc àgil; en una cooperativa, perquè es tractava de produir i difondre estudis; en una empresa de serveis, en una associació... però volíem alguna cosa més. Vam pensar en la fórmula del Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat, semblant al que havia fundat (1974) el Dr. Jaume Codina del Prat. Anàrem a veure'l. Acceptada la fórmula d'associació-centre d'estudis, li vam preguntar si seria millor convertir-nos en la delegació a l'Hospitalet del Centre del Baix Llobregat o fer-ne un de propi i, tot i que a ell li hauria plagut i probablement l'hauríem ajudat, si el nostre propòsit era fer créixer el sentiment d'identitat de la ciutat, ens aconsellà sense cap dubte la segona opció, tot posant-se a la nostra disposició. Després de vint-i-cinc anys, sens dubte avui li hem de donar les gràcies.

“Volem que hi participi el ventall més ampli de personalitats i col·lectius”

El 16 de desembre ens adreçem a la Direcció General d'Associacions i Fundacions de la Generalitat i notifiquem la voluntat de constituir una associació que anomenàvem *La ciutat, Centre d'Estudis*, i que tindria com a objectiu «la recerca i difusió de tots aquells materials que pensem que poden ser útils als ciutadans de l'Hospitalet». Adjuntàvem un projecte d'Estatuts i el Pla de treball per al 1984. Firmava la carta Carme Arranz, que actuava ja de secretària de la futura junta. Crec que també pel seu valor històric val la pena transcriure'n alguns fragments:

«1. La situació geogràfica de l'Hospitalet, entre Barcelona i el Baix Llobregat, dos pols molt definits, el seu desordenat creixement urbanístic, la falta d'assentament de la majoria de la població, vinguda en les últimes dècades, la deficitària xarxa de serveis, etc., són les causes que justifiquen i fan necessaris treballs tendents a poder planejar correctament la seva planificació i a augmentar la consciència ciutadana.

2. Operativament el Centre treballarà en les següents vessants:

- Creació d'un fons d'informació i documentació: treballs ja editats o inèdits, estudis elaborats per les administracions públiques o per diferents entitats privades (partits, Església, Creu Roja, Cambra de Comerç...), tesis o tesines...
- Es crearan grups d'estudi segons les temàtiques (...). L'estudi de tres temes monogràfics anuals es considera un nombre suficient a partir de les possibilitats actuals.
- En la mida del que sigui possible, es donarà suport a totes aquelles persones que estudiïn aspectes concrets de la ciutat, mitjançant assessorament, col·laboració per obtenir ajuts, publicació...»

“Un tema a afrontar era la ubicació de l'Hospitalet en el context territorial”

Finalment es feia constar que el Pla de treball per al curs 1984 seria la posada en marxa del Centre (infraestructura, local, finançament, formació de socis, centre de documentació, relacions externes...) i, com a primer treball d'investigació i difusió, ens proposàvem l'elaboració d'un *atles* de la ciutat. Vam dedicar moltes sessions a definir-ne el possible índex i les fonts.

Finalment s'estudiaria:

- a. la formació geològica deltaica, la flora i la fauna;
- b. l'evolució històrica: de l'Hospitalet rural a la conurbació actual i l'urbanisme per barris;
- c. la demografia: creixement, immigració i mapa lingüístic;
- d. l'economia: agricultura (ja residual), indústria, comerç i sector terciari;
- e. els serveis urbans: aigua, llum, gas, telèfon, aliments, drenatge...;
- f. els serveis personals: escoles, salut, esport...

Ens vàrem repartir responsabilitats... però les dificultats tècniques i el previsible cost de la impressió ens van fer desistir. Ens descoratjà finalment que la Caixa de Sabadell, que s'havia compromès amb un petit ajut de 250.000 pessetes pel treball de recollida de dades, en el darrer moment ens fos denegat.

Casualment, l'endemà de la presentació al Centre Catòlic, el 13 d'abril del 1984, se'ns va comunicar que els Estatuts havien estat aprovats i inscrits al Registre d'Associacions de la Generalitat amb el núm. 6.810. L'article 2 dels Estatuts diu:

«L'objectiu del CELH és l'anàlisi i desenvolupament de la identitat de l'Hospitalet en les seves vessants humana, urbana i cultural, per la qual cosa es proposa ser una plataforma potenciadora de múltiples iniciatives, un fòrum, un lloc de debat i discussió sobre el passat, present i futur de la ciutat, en qualsevol dels seus aspectes, problemes i dimensions.»

I l'1 d'agost vam ser inscrits al Registre Municipal d'Associacions amb el núm. 155.

El domicili que figurava en els Estatuts aprovats era encara el domicili particular de Pere Piñol. Amb un ajut de 400.000 pessetes de la Fundació ESICO de Barcelona al mes de juny es va llogar el pis principal de la casa número 57 del carrer Major, davant mateix de la seu actual. Allà es varen fer les primeres juntes, es van prendre les primeres decisions i allà van començar les publicacions. Allà vam començar a establir relacions formals amb les administracions, especialment amb l'Ajuntament i amb la Conselleria de Cultura de la Generalitat, acabada de crear. Ens interessava tenir a la vora professionals i escriptors reconeguts. Aviat s'hi varen incorporar Joan Solé Amigó, Casimir Martí, Lluís Recolons, Jordi Font, Pepe Ituarte, Mercedes González Fanjul, Jesús Vila, Andreu Trilla, Francesc Rodon, Guillem Casado, Clara Carme Parramon i d'altres, la majoria dels quals van acceptar de formar part de manera formal o informal del Consell Editorial.

En Jaume Codina, ja des de la primera visita, ens aconsellà que un dels primers temes que hauríem d'afrontar era el debat sobre la delimitació comarcal i la ubicació de l'Hospitalet. El Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat, del 4 al 8 de juny d'aquell any 1984, organitzava unes jornades sobre la divisió comarcal de l'any 1931 –amb la participació de Pierre Vilar, Enric Lluch i Josep Iglésies Fort, autor amb en Pau Vila de la proposta de l'any 31– i el que s'hauria de tenir present en la nova ordenació territorial. Vàrem participar-hi, exposant per primer cop l'amenaça que en aquell moment sentíem de fagocitosi per Barcelona, sota la forma d'Àrea Metropolitana, llançada per algun arquitecte de renom. Era la llavor de les jornades que organitzaríem tres anys després, el 14, 15 i 16 d'abril del 1988: L'Hospitalet en l'Organització Territorial de Catalunya. Vam invitar totes les veus i en algun moment el debat fou tens, i per això les jornades van tenir una notable repercussió. Ponències i debat quedaren recollits en el núm. 5 de *Quaderns d'Estudi*.

Durant molts mesos, el creixement i l'estabilitat del Centre van descansar exclusivament sobre el treball voluntari. Carme Arranz fou qui va muntar la base de la secre-

“Durant molts mesos l'estabilitat del Centre va descansar només en el treball voluntari”

taria, de l'arxiu i de l'economia; el Joan Camós, obrint camins cap a les investigacions; i jo mateix teixint les relacions exteriors. El nombre de socis creixia moderadament, però amb constància: a final de 1985 eren ja 135 i a final del 1986, més de 200.

Al maig del 1985 l'Ajuntament inaugurava la primera edició de Firaciutat, una exposició industrial i comercial al nou espai recuperat de La Farga. Vam voler tenir-hi un estand. Però sobretot vam esforçar-nos per convertir aquella nostra presència a Firaciutat en l'aparició pública i solemne del Centre: la presentació dels nostres tres primers llibres. Vam voler que el primer, ja que no podia ser l'atles, fos un instrument igualment imprescindible, la primera bibliografia sobre l'Hospitalet. Després de la presentació al Centre Catòlic, el Joan Camós i jo mateix vam començar a recopilar tot el que fins aleshores s'havia publicat sobre la ciutat. Encara no hi havia ordinadors. Ho fèiem sobre senzilles fitxes de cartolina. I vam arribar a 650 títols i més de 300 autors.

El segon llibre, de Joan Casas, tractava sobre la transformació industrial al segle XIX, conseqüència del Canal de la Infanta i de l'arribada del ferrocarril. El tercer, de M. Pilar Massana, tractava sobre l'Hospitalet rural del segle XVIII a partir d'un estudi del cadastre de 1718.

“Després d'un any semblava que aquest invent tindria capacitat de sobreviure”

Intel·lectualment era un molt bon començament. El Centre d'Estudis apareixia amb força, amb aportacions noves i de qualitat. Però, de cop, ens vam veure convertits en editors sense tenir gaire present el que comportava: l'edició havia estat quasi artesanal i sense preveure gaire ni els costos ni la distribució. Els ajuts semicompromesos de paraula amb la Generalitat per aquests llibres no van arribar mai. Era un esforç per sobre del normal. Per poder fer-hi front, durant els mesos d'abril i maig, en Francisco José Basilio va col·laborar de manera lleugerament retribuïda a fer les gestions per a l'edició, per a la presència a Firaciutat i per iniciar la recopilació de materials que amb el temps havien de donar lloc al ric fons documental.

Després d'un any de funcionament i havent superat moltes dificultats, algunes per la precarietat de mitjans i altres per algunes desconfiances, semblava que aquell petit invent tindria capacitat de sobreviure. El 2 de maig del 1985 se signà el primer conveni amb l'Ajuntament. Es posaven les bases del que havia de ser la relació amb la primera institució de la ciutat, que havia de durar fins avui. L'Ajuntament entregaria un milió de pessetes i el Centre es comprometia a elaborar diversos estudis, sota la supervisió i seguiment del Patronat de Cultura. I, alhora, assajàvem noves formes de finançament indirecte i de contractació de personal i d'estudiants en pràctiques. El 15 de maig es va sol·licitar al CIRIT una persona en pràctiques per a la classificació i codificació del fons documental. I al mes de juny, a través de l'Ajuntament, es va sol·li-

Primera edició de Firaciutat, l'any 1985, a l'espai de La Farga. D'esquerra a dreta, M. Pilar Masana, Joan Camós, Jaume Codina, Juan Ignacio Pujana, Amadeu Juan i Jaume Botey. (Arxiu)

citar a l'INEM una persona en pràctiques per estudiar els processos de reemigració. En aquesta ocasió, cap de les dues sol·licituds fou atesa, però sí que ho foren d'altres posteriorment. A partir del juliol del 1985, i atesa la necessitat d'una presència fixa al Centre, la Junta Gestora acordà tenir personal retribuït per a les funcions de gerència i secretaria. Es proposà contractar per unes hores Xavier Arjalaguer.

Alhora, la proposta d'estudis s'incrementà ràpidament. A la memòria de l'any 1985 consta que estan en fase d'elaboració els següents: la indústria a l'Hospitalet del 1940 al 1980; l'escolarització durant la República; evolució de la xarxa de serveis i equipaments i situació actual; aspectes quantitatius i qualitatius del creixement demogràfic i immigració. «Darrerament –diu la memòria–, la Junta acordà treballar la temàtica entorn de la situació econòmica a la ciutat, atur, desindustrialització i conversió en ciutat terciària.» La preocupació per la transformació econòmica i de producció de la ciutat venia des de l'origen del Centre, fou la que ens va fer estar presents a les Jornades d'Economia Social, organitzades pel CDES i la Universitat Menéndez y Pelayo al setembre del 1984, i a les V Jornades del Centre d'Estudis del Baix Llobregat, del 20 al 24 de maig del 1985, sobre el mateix tema; i desembocà al març i abril del 1986 en unes jornades sobre «Aproximació a la Situació Econòmica de la Ciutat i la Problematika Industrial» en què, a més dels convocats pel Centre, varen participar empresaris i sindicats.

Finalment, des de l'origen quedà de manifest que el fons documental era una de les preocupacions prioritàries del Centre. Al Pla de treball octubre-desembre 1985 es proposa «*optimitzar el Fons Documental. Optimització que s'ha de dur a terme en dos aspectes: quantitatiu i qualitatiu. En aquest segon aspecte es proposa analitzar la viabilitat de la informatització de tot el material disponible. Si el projecte resulta viable –afegeix–, es buscaran les fonts de finançament per dur-lo a terme.*»

El resultat d'aquest esforç cristal·litzà el 1991, set anys després de la primera, en una nova edició de *Bibliografia sobre l'Hospitalet*, ampliada, que fou elaborada per Joan Camós, Cristóbal Urbano i Agustí Castellanos. Hi havia ja el doble de referències, tant de títols com d'autors, que a l'anterior. Havíem aconseguit el que volíem: que la bibliografia provoqués un efecte multiplicador. Aquesta segona edició fou la darrera edició en paper de la documentació sobre l'Hospitalet. Estàvem creant el que anys a venir volíem que fos la referència bàsica del Centre, el Babel'H, el centre de

documentació informatitzat sobre l'Hospitalet, el primer a Catalunya d'estudis locals.

El Centre havia anat establint relacions estables amb els organismes pertinents. L'any 1985 se signa un protocol d'intercanvi de publicacions amb la Universitat de Barcelona, que posteriorment s'anirà reproduint amb la resta d'universitats, especialment amb el Servei de Documentació Històrica Local (SDHL) de la UAB i el Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC) de la Diputació; s'inicien les relacions amb l'Arxiu Històric de Catalunya i amb el Centre de Documentació de la Conselleria de Cultura de la Generalitat, i, com és natural, amb la resta de centres d'estudis de Catalunya.

L'any 1986 s'ha de destacar la celebració de la XXXI Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos organitzada pel Centre d'Estudis. Es tractava de la trobada anual d'intel·lectuals de tot Catalunya interessats per la història local. L'any anterior havíem anat a Girona i allà ens comprometérem a organitzar a l'Hospitalet la del 1986. Se celebrà del 23 al 25 de maig. Per raons de salut, Pierre Vilar, a qui vàrem oferir la presidència d'honor, no va poder assistir-hi, però ens va enviar la seva comunicació. L'alt nivell d'assistència (225 participants), el bon nivell de les comunicacions presentades (95 comunicacions, 67 sobre l'Hospitalet), el ventall ampli de temes tractats, molts dels quals obrien vies de futur per a la nostra ciutat, van convertir aquesta convocatòria en un punt de referència important i van suposar un gran pas endavant per al CEL'H.

Tot el material es publicà en dos volums.

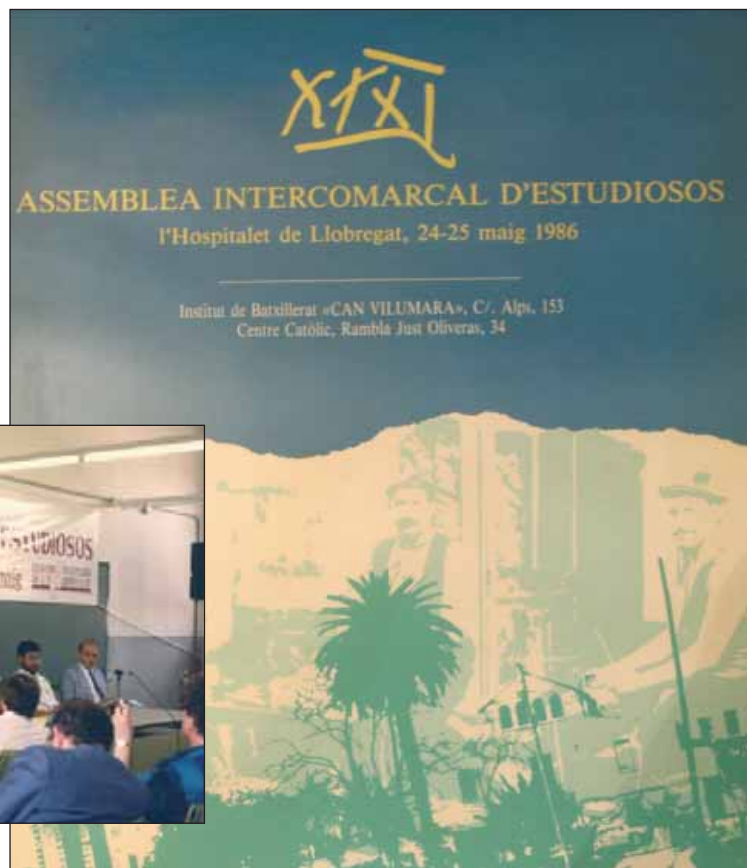
“L'organització de l'Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos fou una fita”

Amb pocs dies de diferència apareixien dos llibres de reconeguda importància per a l'Hospitalet. La setmana anterior, en el marc de Firaciutat-86, s'havia presentat *Cinquanta-quatre relats d'immigració*, de Jaume Botey, editat conjuntament per la Diputació i el Centre d'Estudis. S'iniciava així l'estudi d'un dels temes estrella del Centre, que ha merescut diferents publicacions i jornades de treball, i especialment la dedicació de Clara Carme Parramon, el llibre de la qual fou el núm. 1 de la col·lecció «Recerques».

Un mes després, el 9 de juliol, es presentava *L'Hospitalet. La història de tots nosaltres. 1930-1936*, de Joan Camós, editat per la Diputació. També amb aquesta publicació s'iniciaven els estudis sobre el període republicà, Guerra Civil i franquisme, que continuaria l'any 1994 en Carles Santacana amb la publicació de *Victoriosos i derrotats. El franquisme a l'Hospitalet 1939-1951*.

Es comença un servei d'assessorament a les escoles i a mestres i, fins i tot, a universitaris que vulguin fer les tesis sobre la ciutat. A més, a partir del 1986 són habituals les convocatòries que fa el Centre: visites guiades de dissabte al matí pel barri antic - Xipreret, pel modernisme, recorreguts de fàbriques del tèxtil, etc. Es visita el delta del Llobregat (gener), la Marina (octubre), la colònia Güell (març del 1987). Al juliol,

Reproducció del cartell que anunciava l'organització a l'Hospitalet de la XXXI Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos de Catalunya, que es va fer a Can Vilumara, ja reconvertida en institut. A baix, en una de les primeres taules es pot veure Jaume Botey, Francesc Marcé, Joan Casas i Josep Maria Vilumara, de l'antiga família propietària de l'edifici. (Arxiu)

una conferència de Carles Santacana commemora els cinquanta anys de l'inici de la Guerra Civil; a l'octubre, el mateix Carles Santacana parla de les col·lectivitzacions industrials a l'Hospitalet.

Es van anar concretant les línies de treball, algunes de les quals impliquen processos d'investigació. Les que en aquell moment van quedar definides van ser:

- Els tallers d'història oral: el Gornal (1988), Bellvitge (1989), Collblanc (1993); i les monografies de la història dels barris: Sanfeliu, Sant Josep, Santa Eulàlia, totes recollides als *Quaderns d'Estudi*.
- La reflexió sobre el fet lingüístic a l'Hospitalet, juntament amb altres entitats: professorat de català, el Centre de Normalització Lingüística o el grup Sopa de Lletres, que va donar lloc al Simposi Català a l'Hospitalet, del 27 al 29 de novembre del 1987, i que continuà al juny i setembre del 1989.
- Les Jornades sobre Vida Associativa, que van tenir lloc del 14 al 16 de maig del 1992, al Casino del Centre, amb una presència molt important d'associacions que durant tot l'any havien participat en un seminari de reflexió sobre la seva problemàtica.

Un moment de l'exposició de Celestino Corbacho, aleshores regidor de l'Ajuntament, en les jornades organitzades pel CEL'H L'Hospitalet: Quina Comarca?, celebrades al Palauet de Can Buixeres. Juntament amb Corbacho es pot veure Jaume Botey i Jaume Codina, aleshores president del Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat. El CEL'H va defensar la tesi d'incloure l'Hospitalet al Baix Llobregat, però els nostres arguments no van prosperar. (Arxiu)

- L'arxiu festiu. Jordi Pablo, antropòleg i profund coneixedor del folklore i el calendari festiu català, s'incorporà a la Junta el 1987 i inicià la recollida de la documentació sobre festes a l'Hospitalet. Vam descobrir una riquesa cultural molt abundant que ens era desconeguda. Més endavant, Mireia Mascarell i Miquel Àngel Montón el seguirien ampliant. El tenim com una riquesa que cal seguir explorant.

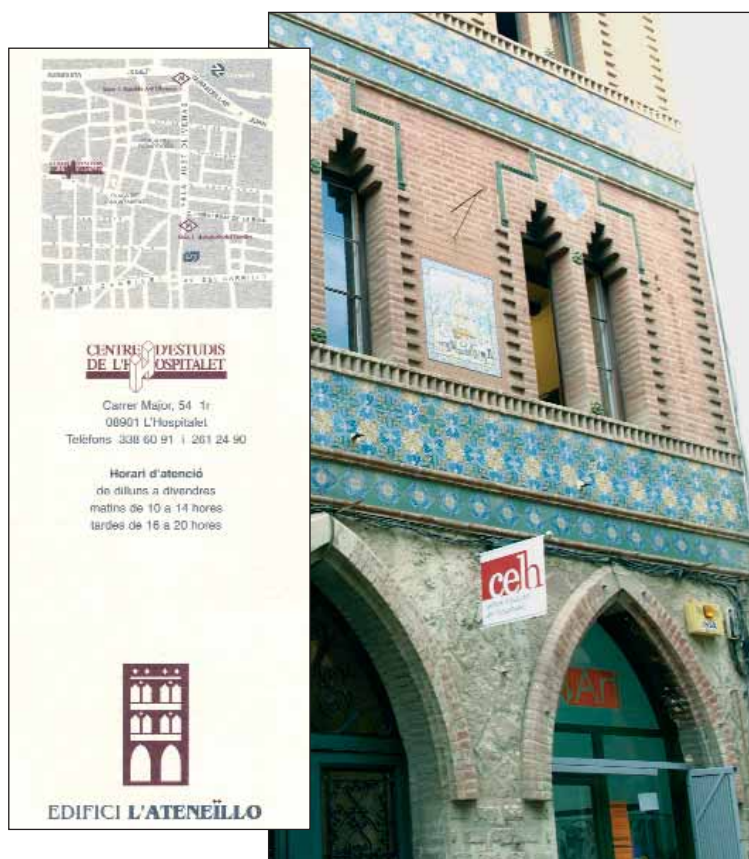
- El manual *Història de l'Hospitalet*. Des de les primeres reunions es va parlar de la necessitat d'elaborar un «manual d'història» de l'Hospitalet, des dels orígens fins a l'actualitat, de divulgació de nivell alt, crític i documentat. Va ser una feina de deu anys. Finalment va aparèixer el 22 d'abril de 1997.

- El nomenclàtor, treball d'identificació històrica dels noms dels carrers de la ciutat. Contra tota aparença de simplicitat, des del primer moment ens vàrem adonar que es tractava d'una feina laboriosa i complexa.

També en l'organització interna el Centre es va anar estabilitzant. Per voluntat pròpia, el 1985 Xavier Arjalaguer havia deixat la gerència i fou substituït per Artur Arranz fins al 1987. El pes del Centre el portaven el mateix equip estable de feia temps, Carme Arranz, Joan Camós, Jaume Botey, als quals se sumaria des d'aleshores en Carles Santacana, que substituirà Artur Arranz com a gerent. També a petició pròpia, l'any 1989 en Carles es veurà obligat a deixar-ho. La Junta ho proposa a Montserrat Perelló, que accepta i ho serà des de l'1 de novembre del 1989 fins al 31 de desembre del 2007, durant més de disset anys!, compartint des del novembre de 1998 la feina quotidiana amb Mercè Artigas com a documentalista i, des del 17 de juliol de 1995, amb Rosa Guinart a la secretaria. Finalment, a l'Assemblea anual ordinària de 1992, Carme Arranz assumeix la presidència substituint Jaume Botey. També en les instal·lacions el Centre es renova. Al juliol de 1993 es fa el canvi cap al nou domicili del carrer Major, núm. 54.

Crec que aquests canvis de persones i el trasllat al nou local tancaven una etapa. Només feia deu anys que havíem començat els primers tempteigs, al setembre del

Edifici que es va acabar batejant com «L'Ateneillo», perquè durant un temps, a banda del CEL'H, van ocupar el pis superior diverses entitats culturals de la ciutat. És la seu del CEL'H des de l'any 1993, només a uns escassos 25 metres de la primera seu efectiva de l'entitat. (Fot. JV i arxiu)

1983. El projecte amb el qual havíem somniat s'havia fet una petita realitat i comptava ja amb un currículum notable de publicacions, actes públics, persones convocades, relació amb les institucions, fons documental, etc. Havíem superat dificultats previsibles, com per exemple el finançament –sempre pendents de tenir la pòlissa de crèdit al límit!– o la dificultat tècnica de convertint-nos en un centre d'investigació o d'assessorament sense els mitjans necessaris per ser-ho. Però també dificultats no previstes, com la sensació de desconfiança que sovint havíem tingut de l'Ajuntament, que ens veia com a rivals o competidors, sobretot en aquest primer període. Sempre vam considerar que l'actitud oberta i el treball rigorós desmentiren les suposicions, com així ha estat.

La nova etapa vindria definida pel nou local, la nova presidència llarga de Carles Santacana i després de Mireia Mascarell, amb noves incorporacions a la junta com Manuel Domínguez o Marcel Poblet des de 1994, però sobretot per l'empenta i treball meticulós de Montserrat Perelló i de Mercè Artigas. Es varen continuar les línies de treball començades i se'n varen iniciar de noves (*L'Hospitalet és escola*, *L'Hospitalet Antifranquista*) que donaren una nova vida i major projecció pública al Centre, com queda reflectit en els altres escrits d'aquest mateix *Quadern*.

Vist el que s'ha fet durant aquests 25 anys, és obvi que va valdre la pena començar. El treball fet ha estat ingent.